

Tampereen **20**^{*vuotta*}
KAUPUNKISEUTU

Kunnanhallitusten työpaja 3.2.2026 seutustrategian päivittämiseksi

Ennakkomateriaali hallitusten jäsenille

Ohjelma 3.2.2026

Tampere-talo, Duetto 1 ja 2

Klo 15.30 Kahvi ja suolainen kahvileipä

Klo 16.00 Avaus

Työpajan ohjeistus

Työskentely pienryhmissä

Työpajan purku

Klo 18.00 Päätös

Cocktail-buffet

Osallistujat:
Hallitusten
kokouspiirin jäsenet
Kuntajohtajat

Ennakkoinneiston sisältö

- Yhteistyön tuloksia aiemmilta strategiakausilta
- Toimintaympäristön muutokset
- Strategian toteutumisen arviointi
- Valtuutettujen strategiakyselyn tulokset
- Asukasnäkemyksiä seudulliseen suunnitteluun
- Kaupunkiseudun strateginen tilannekuva
- Kestävän siirtymän tilanne
- Koonti kuntien strategioista

Kysymykset strategian päivittämiseksi

1. Sopiiko visio 2040 – **Vehreä metropolimme** – edelleen seutuyhteistyön tahtotilaksi?
2. Millaisia muutostarpeita strategiakärkien **lumoava arki / fiksu kasvu / maailmalle avoin** sisällössä on?
3. Mitä muuta tulisi huomioida seutuyhteistyössä?

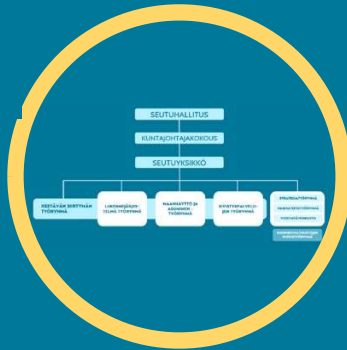
Tampereen **20**^{*vuotta*}
KAUPUNKISEUTU

Seutuyhteistyön tuloksia aiemmilta strategiakausilta

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Yhteistyön perustan luonti

Yhteistyö-
rakenne

Seudullinen
elinkeino-
politiikka

Yhdyskunta-
rakenteen
seudullinen
suunnitelma

Seudullinen
tietohallinto

Seudulliset
ilmasto-
tavoitteet

Kestävä kehitys ja vetovoima tavoitteena

MAL-
sopimukset
valtion
kanssa

Seudulliset
koulutus-
organisaatiot

Seudullinen
kouluvuosi

Yksityinen
varhais-
kasvatus

Seudullinen
pääpyörä-
väylästä

Seudullinen
raitiotie ja
lähijunaliikenne

Globaalit asiat seutuagendalle

Kasvu ja kansainvälistyminen

Yhteinen EU-toimisto

Eriytymisen ehkäisy

Tulevaisuuden ennakointi

Seutupaneeli, asukasymmärrys

Kohti vihreää metropolia

Seudullinen
sini-viher-
strategia

Seutustrategia

Toimintaympäristön muutos | Visio 2040 ja strategiset

Tampere | Kangasala

Sopeutumisen
seudulliset
suositukset

Seudullinen
asunto-
politiikka

Seudullisten
elinkeino-
alueiden
edistäminen

Kestävän
siirtymän
seudullinen
tilannekuva

Tampereen **20**^{*vuotta*}
KAUPUNKISEUTU

Toimintaympäristön muutokset

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Turvallisuusympäristö ja demokratia ovat murroksessa

Turvallisuuden ja demokratian edellytykset ovat murroksessa niin paikallisesti kuin globaalisti. Geopoliittinen epävarmuus, kriittisen infran turvaaminen, demografiset muutokset, kasvava huoli sisäisestä turvallisuudesta ja teknologinen murros haastavat paikallisen turvallisuuden ja hyvinvointiyhteiskunnan rakenteita. Kriittisen infrastruktuurin ja palvelujen turvaaminen ei myöskään ole enää vain valtion vastuulla – paikallishallinto on entistä enemmän osa kansallista varautumisen ja resilienssin kokonaisuutta. Turvallisuus ja demokratia ovat yhä monikerroksisempia ilmiöitä, jotka ylittävät perinteiset sektorirajat.

Ikäntymisen vaikutus päätöksentekoon ja osallisuuden polarisaatio edellyttävät uusia keinoja kansalaisten osallistamiseen ja luottamuksen ylläpitoon. Osallistumisen epätasaisuus, sukupolvien väliset erot ja polarisoituminen horjuttavat yhteiskunnallista yhtenäisyyttä. Kunnilla on keskeinen rooli uudenlaisen "luottamuksen ekosysteemin" rakentamisessa, jossa päätöksenteko on avointa, ihmiset kokevat tulevaisuutta kuulluiksi ja yhteiset tilat ja rakenteet vahvistavat yhteenkuuluvuutta. Turvallisuuden kokemus syntyy yhä enemmän yhteisöllisyydestä, osallisuudesta ja luottamuksesta – ei vain viranomaisohjauksesta tai fyysisestä turvallisuudesta.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ	hybridivaikuttaminen, resurssihaasteet
MENNEISYYDEN PAINO	turvallisuuden viranomaiskeskeisyys
TULEVAISUUDEN IMU	osallistava ja resilientti yhteiskunta

Kuva: Christian Lue/ Unsplash

Julkisen talouden resurssit niukkenevat

Suomalaiset kunnat toimivat yhä tiukemmassa taloudellisessa asemassa: väestö ikääntyy, palvelutarpeet kasvavat ja työikäisten määrä supistuu – samalla kun valtio joutuu panostamaan turvallisuuteen merkittävästi enemmän tulevaisuudessa. Tulopohja ei enää kasva samaa tahtia menojen kanssa. Samalla investointipaineet esimerkiksi joukkoliikennejärjestelmään, vihreään siirtymään, digitalisaatioon ja palvelurakenteen uudistamiseen lisääntyvät. Kyse ei ole vain säästämisestä ja palveluiden priorisoinnista, vaan kyvystä suunnata niukkoja resursseja vaikuttavasti, rohkeasti ja yhteistyössä.

Kuntatalous on muuttumassa hallinnan kysymyksestä strategiseksi valinnaksi. Julkisen sektorin rajalliset resurssit eivät yksin riitä kattamaan kasvavia palvelutarpeita, joten kunnilla on entistä suurempi vastuu tehdä selkeitä, arvolähtöisiä valintoja siitä, mitä tehdään, missä ja miksi. Tämä tarkoittaa myös roolin muutosta: kunnat eivät ole vain palvelujen tuottajia, vaan ne voivat toimia alustana kumppanuuksille, mahdollistajina ja verkostojen kokoajina. Taloudellinen kestävyys kytkeytyy yhä vahvemmin ympäristökestävyyteen ja vastuullisuuteen, sillä kestävä ja digitaalinen siirtymä edellyttävät pitkäjänteistä investointiajattelua.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ	Menojen kasvu ja kuntien investointipaineet
MENNEISYYDEN PAINO	Siiloutunut hallinto ja vanhat rakenteet
TULEVAISUUDEN IMU	Kumppanuudet ja resurssiviisaus

Kasvu ja elinvoima keskittyvät kaupunkiseuduille

Kaupunkialueilla asuvan väestön osuus on kasvanut 2000-luvulla Suomessa 64 prosentista 73 prosenttiin ja työpaikkojen osuus 73 prosentista 80 prosenttiin. Kaupungistuminen jatkuu, mutta ei tasaisena eikä hallittuna. Elinvoima keskittyy entistä vahvemmin kasvukeskuksiin, kuten Tampereen kaupunkiseudulle.

Väestön, työpaikkojen ja palveluiden kasautuminen luo mahdollisuuksia tehokkuudelle ja innovaatioille, mutta samalla lisää paineita infrastruktuurille, asumiselle ja kestäväälle maankäytölle.

Seutuyhteistyö on keskeistä, jotta kasvu voidaan ohjata hallitusti ja oikeudenmukaisesti, ja jotta koko seudun elinvoima vahvistuu eikä keskity vain ytimeen. Maankäytön, asumisen, liikenteen ja palveluiden suunnittelu vaatii yhteistä strategista näkymää.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ

Kaupungistuminen ja palveluiden keskittyminen

MENNEISYYDEN PAINO

Hajautunut yhdyskuntarakenne

TULEVAISUUDEN IMU

Kestävä ja monimuotoinen seutu

Kuva: Juho Luomala/ Unsplash

Hyvinvoinnin haasteet ja tarpeet moninaistuvat

Väestön hyvinvointi- ja terveyserot kasvavat, mielenterveysongelmat lisääntyvät ja yksinäisyys on yleistä. Ikääntyminen, liikkumisen vähentyminen ja epäterveelliset elintavat näkyvät sairauksien kasvuna, eikä pidempi elinikä välttämättä enää tarkoita lisää terveitä elinvuosia. Samalla työelämän ja toimeentulon epävarmuudet sekä taloudelliset paineet heijastuvat hyvinvointiin. Tampereen kaupunkiseutu on yhä selvemmin tilanteessa, jossa väestön hyvinvointi jakautuu epätasaisesti eri ryhmien ja alueiden välillä. Osa väestöstä voi entistä paremmin, mutta huono-osaisuus kasautuu alueellisesti ja väestöryhmittäin. Hyvinvoinnin polarisaatio haastaa seudun yhteisöllisyyttä, palvelujärjestelmää ja alueellista tasa-arvoa. Haasteita pahentavat geopolitiittiset jännitteet ja turvallisuudentunteen heikentyminen, jotka ovat korostaneet resilienssin merkitystä.

Hyvinvointipolitiikka tarkoittaa yhä enemmän sitä, että rakennamme fyysisiä ja sosiaalisia ympäristöjä, jotka ennaltaehkäisevät ongelmia ja lisäävät yhteisöllisyyttä. Strategisesti kyse on kyvystä ylläpitää elinvoimaa ja ennaltaehkäistä ongelmia kustannustehokkaasti. Seutu voi toimia tässä suunnannäyttäjänä, jos se kykenee yhdistämään tiedon ja resurssit yli kunta- ja sektorirajojen.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ	Kestävyysvaje syvenee
MENNEISYYDEN PAINO	Yksilökeskeisyys ja kestävämmät ajattelumallit
TULEVAISUUDEN IMU	Kokonaisvaltainen hyvinvointi

Syntyvyys laskee ja väestörakenne monimuotoistuu

Suomen väestö vanhenee ja elää pidempään. Työikäisten määrä vähenee, kun syntyvyys laskee. Väestön huoltosuhde heikkenee ja ikääntymiseen liittyvät menot kasvavat. Väestörakenteen muutos on perustavanlaatuinen ilmiö, joka vaikuttaa lähes kaikkeen kunnallisessa suunnittelussa: palveluihin, kaavoitukseen, asumiseen ja työvoiman saatavuuteen. Ikäluokkien pientyminen vähentää myös maan- sisäistä muuttoliikettä. Väestönkasvu ei ole enää itsestäänselvyys, eikä se jakaudu tasaisesti.

Myös Tampereen kaupunkiseudun väestörakenne muuttuu nopeasti: seudun väestö ikääntyy ja syntyvyys on ennätysmatalaa. Viime vuosina seudun väestönkasvusta puolet on perustunut maahanmuuttoon. Väestön monimuotoisuus kasvaa kulttuurisesti, sosiaalisesti ja elämäntavoiltaan, mikä haastaa yhden koon ratkaisut. Strategisesti tämä tarkoittaa tarvetta rakentaa joustavampia palveluverkkoja, monimuotoisia asuinympäristöjä ja vahvempaa kotoutumisen ja osallisuuden infrastruktuuria. Seututasolla kyse ei ole vain väestön määrän muutoksesta, vaan väestörakenteen laadun ymmärtämisestä ja siihen vastaamisesta.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ	Polarisoituvat väestörakenteet
MENNEISYYDEN PAINO	Historiaan perustuva väestöennustaminen
TULEVAISUUDEN IMU	Globaali liikkuvuus

Kuva: Juho Luomala / Unsplash

Teknologia muuttaa yhteiskuntaa nopeasti

Teknologinen kehitys muuttaa yhteiskunnan rakenteita, palvelutuotantoa, asumista, liikkumista ja työtä sekä työmarkkinoita kiihtyvällä tahdilla. Tekoäly, automaatio, dataohjautuvuus, energiateknologiat ja uudet liikennemuodot tuovat mukanaan sekä ratkaisuja että uusia riskejä. Digitaalisten ratkaisujen käyttöönotto edellyttää osaamista, saavutettavuutta ja eettistä ohjausta, jotta kehitys hyödyttää kaikkia väestöryhmiä.

Teknologian rooli kaupunkiseutujen kehityksessä ei ole vain tekninen kysymys vaan yhä enemmän strateginen: se määrittää, missä syntyy uutta elinvoimaa, osaamista ja investointeja. Teknologian vaikutuksia on tarkasteltava myös aluerakenteellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta – esimerkiksi digitaalinen kuilu ja teknologiset investoinnit eivät jakaudu tasaisesti. Tekoälyn nopea käyttöönotto vaatii erityistä huomiota eettiseen ohjaukseen ja hallinnon kykyyn arvioida sen vaikutuksia. Lisäksi kysymys tiedon omistajuudesta ja avoimuudesta nousee keskiöön: kunnilla voi olla strateginen etu, jos ne hallitsevat ja hyödyntävät omaa dataansa julkisen päätöksenteon tukena.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ	Energiamurros, tekoälyn arkipäiväistyminen
MENNEISYYDEN PAINO	Hallinnon ja teollisuuden raskaat rakenteet
TULEVAISUUDEN IMU	Ihmiskeskeinen ja kestävä digiyhteiskunta

Luontopohjaisen kestävyysmerkit kasvaa

Luonnon kantokyky heikentyy ilmastonmuutoksen, luontokadon ja ekosysteemi-palveluiden heikkenemisen myötä. Tämä uhkaa taloutta, yhteiskuntien vakautta, ja ihmisten hyvinvointia. Luontopohjainen resilienssi ei ole vain ympäristöteema – se on keskeinen osa elinvoimaa, elinympäristöjen kestävyttä, turvallisuutta ja kuntien vetovoimaa.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät kuumuutena, rankkasateina ja lisääntyvänä tarvetta hallita hulevesiä ja ylläpitää ekologistia yhteyksiä. Samalla luonto-alueiden saavutettavuus ja laatu vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin, liikkumiseen ja sitoutumiseen alueeseen. Sään ääri-ilmiöt ja luonnonvarojen niukkeneminen lisäävät haavoittuvuuksia erityisesti tiheästi asutuilla alueilla. Kaupunkiseudun on varmistettava elinympäristöjen toimivuus, turvallisuus ja viihtyisyys myös ääriolosuhteissa. Ekologinen jälleenrakennus edellyttää ilmastoviisasta maankäyttöä, viherrakenteiden vahvistamista ja kiertotalouden sekä kestävien elämäntapojen tukemista. Seudullisessa mittakaavassa kyse on kyvystä rakentaa maankäyttöä ja viherympäristöjä niin, että ne tukevat sekä ilmastokestävyttä että hyvää arkea.

NYKYHETKEN TYÖNTÖ	Ilmastonmuutos ja luontokato
MENNEISYYDEN PAINO	Ylisuuren haasteen harha
TULEVAISUUDEN IMU	Ekologinen jälleenrakennus

Tampereen **20**^{*vuotta*}
KAUPUNKISEUTU

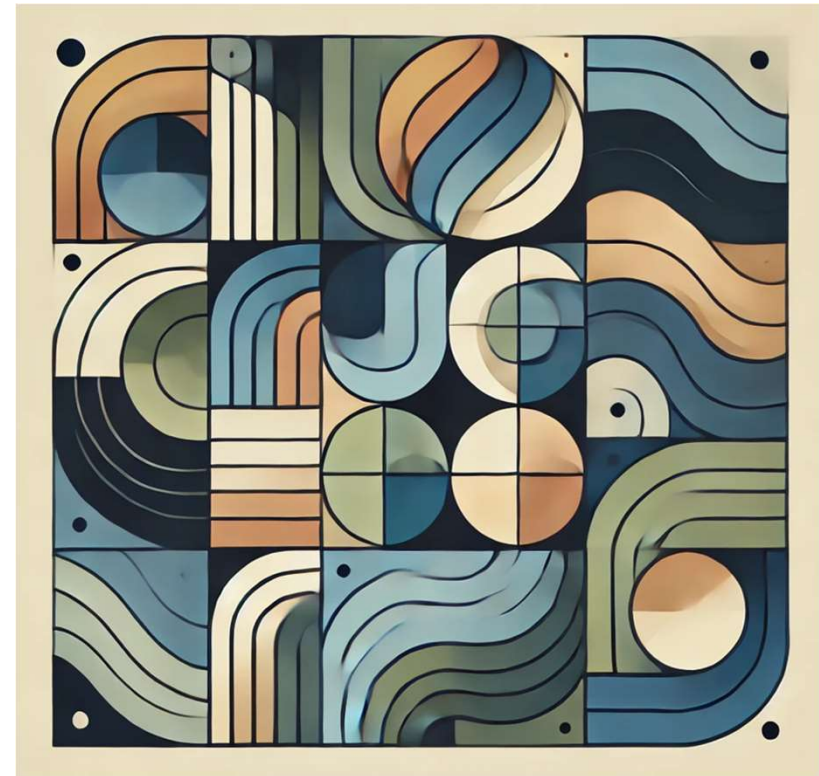
Seutustrategian toimeenpanon arviointi 2024

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Yhteenvedo

Tampereen kaupunkiseutu on **onnistunut hyvin** Vihreä metropolimme -strategian toimeenpanossa. Strategia on seudun näköinen ja rakentuu paikallisista vahvuuksista. Strategia asettuu selkeästi **seutuyhteistyön jatkumoon** ja ottaa kantaa sen perinteisiin tehtäviin kuten **maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiseen sekä elinvoiman kehittämiseen**. Seutustrategia sanoittaa myös **uusia teemoja, kuten kansainvälisyys ja sinivihreys**, jotka ovat nousseet laajemmin kaupunkikehityksen agendalle strategian lanseerauksen jälkeen.

Seutuyhteistyön tekijät pitävät seutustrategiaa onnistuneena ja kunnianhimoisena. Sen nähdään ohjanneen kohtuullisen hyvin kuntien toimintaa. Erityisesti teemojen **Lumoava arki ja Fiksu kasvu edistämässä on onnistuttu hyvin. Maailmalle auki -teeman edistäminen ei ole onnistunut samalla tasolla**. Kyseisen teeman tärkeyttä seutuyhteistyön tulevaisuuden kannalta ei myöskään nähdä yhtä tärkeänä kahteen muuhun verrattuna. Seutuyhteistyön tekijöiden, asukasraadin ja seutufoorumin näkemykset olivat pitkälti samansuuntaisia.

Syötteet strategian päivitykseen

Vastaajilta kerättiin ajatuksia uusista strategisista avauksista kuluvaan ja tulevaan strategiakautta silmällä pitäen. Vastauksissa korostui, että monin paikoin tulee **jatkaa jo aloitettua hyvää työtä**. Osassa kommentteja korostuu tarve **löytää uutta virtaa** seutuyhteistyöhön ja **rakentaa luottamusta** kaupunkien kesken etenkin resurssien vähetessä.

Muita mainittuja asioita ovat mm. **vetovoiman** ylläpito, yritysten ja kansainvälisten osaajien **houkuttelu sekä kansainvälisyys, sini-vihreän säilyttäminen ja kehittäminen, Mal-kokonaisuuden vieminen eteenpäin**.

Myös asukasraadista listalta löytyi samoja teemoja. Heidän vastauksissaan korostuivat ymmärrettävästi sujuvan arjen teemat, **kuten viheralueiden, kestävän liikkumisen ja palveluiden saavutettavuus**. Kuten yksi vastaaja kiteytti, säilyminen ”ihmisen kokoisena metropolina”.

Myös Seutufoorumissa 2024 päättäjät korostuvat samankaltaisia asioita. **Eniten mainintoja saivat: Kestävyys, turvallisuus ja hyvinvointi, kansainvälisyys ja työvoima, segregaatien ehkäisy sekä kestävä liikenne, raideliikenne ja saavutettavuus.**

Jatkuvuuden lisäksi ehdotukset heijastelevat toimintaympäristön muutoksia. Etenkin **turvallisuuden** nousu yhteiskunnallisen kehityksen keskiöön on tapahtunut nopeasti viimeisten vuosien aikana. Seutustrategiaa laadittaessa se oli vielä verrattain marginaalinen. Turvallisuuden kautta tarkastellaan monia osa-alueita, kuten teollisuus, liikenne ja logistiikka, sekä energia ja huoltovarmuus. Tampereen seudulla etenkin turvallisuusklusteri sekä Pirkkalan lentokenttä ovat keskeisiä. Asukasraadissa nousi tärkeäksi teemaksi arjen perusturvallisuus, joka on yhteiskunnallisten uudistusten ja leikkausten myllerryksessä uhattuna. Teemana se linkittyy kiinteästi myös hyvinvoinnin teemaan, joka nousi muissakin vastauksissa tärkeänä kokonaisuutena.

Tampereen **20**^{*Vuotta*}
KAUPUNKISEUTU

Valtuutettujen strategiakyselyn tulokset 2025

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Yhteistyöllä on vahva kannatus

Seutuyhteistyön lähtökohdat ovat erinomaiset – tukea ja uskoa yhteistyön tärkeydelle löytyy yli kuntarajojen!

- **89% vastaajista** kokevat **seutuyhteistyön erittäin tai hyvin keskeiseksi** Tampereen kaupunkiseudun kuntien menestykselle.
- **Seudun kasvu** aiheuttaa jonkin verran **huolta infrastruktuurin kestävydestä ja riittävydestä** (esim. asuminen, luonto, liikenne)
- **Seutuyhteistyö** koetaan tärkeimmäksi **liikennettä, maankäyttöä ja kaavoitusta, sekä työpaikkoja** koskevissa asioissa. Prioriteetit vastaavat viime valtuuston vastauksia.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

“Yhdessä olemme varmasti voimakkaampi vaikuttaja edunvalvonnassa.”

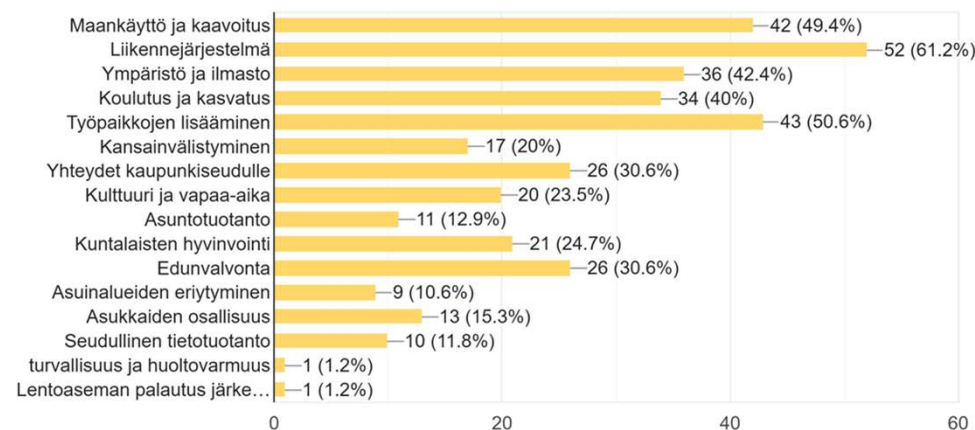
Vastaaja, Pirkkala

“Valitut asiat ovat kaikkia yhteisesti koskevia eikä niihin ole mielekästä keskittää resursseja jokaisessa kunnassa erikseen.”

Vastaaja, Lempäälä

Missä asioissa näet erityistä tarvetta Tampereen kaupunkiseudun kuntien väliselle yhteistyölle tai sen tiivistämiselle?

85 responses

Yhteistyö motivoi

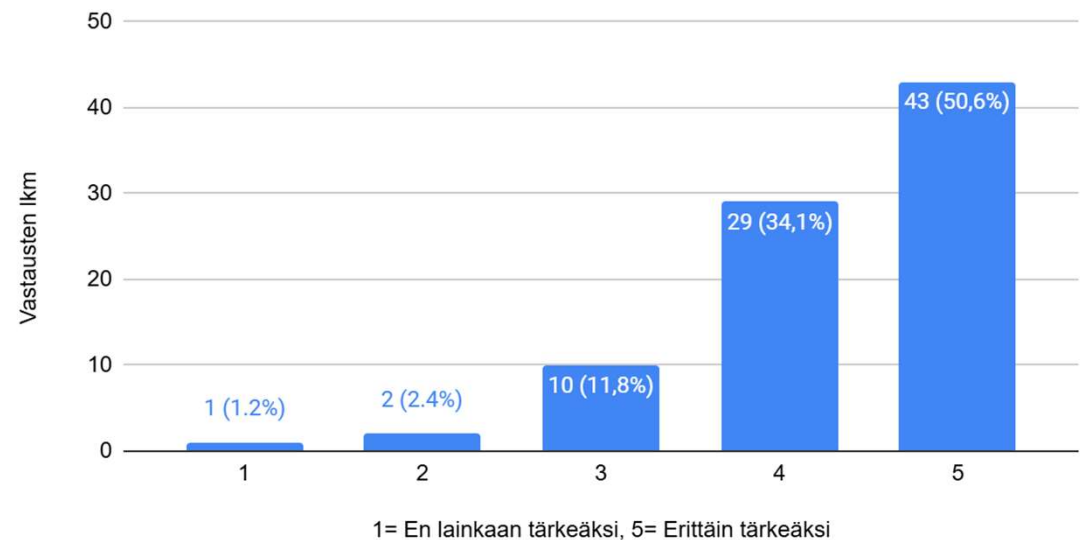
Selvä enemmistö vastaajista on itse valmiina edistämään seutuyhteistyötä myös tällä valtuustokaudella.

- **85 % vastaajista** kokevat Tampereen kaupunkiseudun kuntien välisen yhteistyön tärkeäksi alkavalla valtuustokaudella.
- **86 % on motivoitunut itse edistämään seutuyhteistyötä** luottamustehtävissään.
- Vain harvat arvioivat yhteistyön tarpeen tai oman sitoutumisensa alhaiseksi.
- Sitoutuminen on ollut samaa tasoa myös viime valtuustokaudella.

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kuinka tärkeäksi näet Tampereen kaupunkiseudun kuntien välisen yhteistyön alkavalla valtuustokaudella? (N=85)

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Seudullinen tasapaino tärkeää

- **Kehyskuntien uskotaan ja halutaan kasvavan Tampereen ohella.** Vastaajat peräänkuuluttavat **tasavertaisen kehityksen** varmistamista aktiivisilla toimilla esim. päätöksentekoprosesseissa.
- Vastaajat luottavat koko alueen vetovoimaan kansallisella tasolla.
- Vaikka useat haluavat edistää ja tukea kasvua (esim. liikenneinvestoinnit), kasvun toivotaan olevan myös **kestävää** etenkin ympäristönäkökulmasta.
- Valtuutettujen vastaukset yhdistelevät sekä strategisen tason näkemyksellisyyttä että asukaskokemusta.

“Tampere tiivistyy ja Tampereen vaikutus seudulla kasvaa. Olisi tärkeää huomioida ja lisätä enemmän myös pienempien kuntien hankkeita ja kehittymistä.”

Vastaaja, Vesilahti

“Kasvu jatkuu, mutta kvantitatiivisen kasvun sijaan vaikuttaa tulee kvalitatiiviseen puoleen.”

Vastaaja, Tampere

“Kaupunkiseudun väestökasvu on voimakasta edelleen ja myös kehyskunnat saavat siitä osansa.”

Vastaaja Ylöjärvi

Ympäristöstä nousee uusia tarpeita

- Seutuyhteistyön uskotaan **tiivistyvän** ja sen merkityksen kasvavan
 - toisaalta **uusien mahdollisuuksien** kannustamana
 - toisaalta **toimintaympäristön muutosten** ajamana välttämättömyytenä (esim. luontopohjainen kestävyys, niukkenevat resurssit) .
- **Julkisen talouden resurssien niukkeneminen** ennakoidaan nousevan ylivoimaisesti tärkeimmäksi aiheeksi.

“Sen [seutuyhteistyön] tulee tiivistyä, sillä vain yhdessä olemme vahvoja.”

Vastaaja, Orivesi

“Asukkaiden ja kuntalaisten kannalta ainoa tapa tehdä heille hyvää on se seutuyhteistyö: meidän on kuunneltava kuntalaisia ja luotsattava pitkälle suuntaavia ratkaisuja, jotka ovat myös tuleville sukupolville hyväksi.”

Vastaaja, Pirkkala

“Ilmastonmuutos haastaa ja tarvitaan uusia ratkaisuja.”

Vastaaja, Kangasala

“Kansainväliset osaajat vaativat uudenlaisia toimintamalleja.”

Vastaaja, Kangasala

“Isoihin ongelmiin on löydettävä yhteisiä vastauksia. Tarvitaan konkreettisempaa yhteistyötä.”

Vastaaja, Nokia

Tampereen **20**^{*vuotta*}
KAUPUNKISEUTU

Kiteytettyjä asukasnäkemyksiä seutusuunnitteluun

Aineistoa seutupaneelista, suurista asukaskyselyistä sekä
mm. Väestö 2040-ennakointihankkeesta

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Asukasnäkökulmaa strategiatyöhön

- Vetovoima perustuu elämänlaatuun, vihreyteen ja inhimilliseen mittakaavaan.
- Hyvin hoidettu, turvallinen ja vihreä arki, jossa asukas on tekijä, ei kohde.
- Tyytyväisyys laskee, ja syyt ovat arkisia: siisteys, turvallisuus, palvelujen saavutettavuus ja yhteisöllisyyden kato.
- Kaupunkivihreä on uusi hyvinvointipalvelu.
- Kasvun tulee olla laadukasta, ei vain määrällistä – viihtyisyys ja inhimillisyys ovat kestävän kasvun mittareita.
- Asumisen kohtuuhintaisuus ja laatu korostuvat enemmän kuin tehokas rakenne.
- Eriarvoisuus ja asumisen polarisoituminen ovat todellisia huolenaiheita.
- Työpaikat ja osaamisen mahdollisuudet ratkaisevat seudun pitovoiman, etenkin nuorilla ja korkeasti koulutetuilla.

Asukasnäkökulmaa strategiatyöhön

- Osallisuus ei ole vielä juurtunut arkeen; nuoret erkaantuvat.
- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden uusia muotoja tulee vaalia sukupolvien erilaisista odotuksista huolimatta.
- Ilmastomuutos on jo täällä – asukkaat kokevat sen arjessaan kuumuutena, liukkautena ja luontokadon merkkeinä.
- Osalla väestöstä kasvaa vastareaktio ilmastokeskustelun ylikorostuneisuuteen.
- Monikulttuurisuus ja arjen kansainvälisyys näyttäytyvät myönteisinä arvoina – seutu nähdään turvallisena ja ihmisen kokoisena vaihtoehtona pääkaupunkiseudulle.
- Asukkaiden tulevaisuudenusko rakentuu kestävän kehityksen, turvallisuuden ja teknologian varaan.
- Raideliikenne ja pyöräily symboloivat modernia, vetovoimaista seutua.

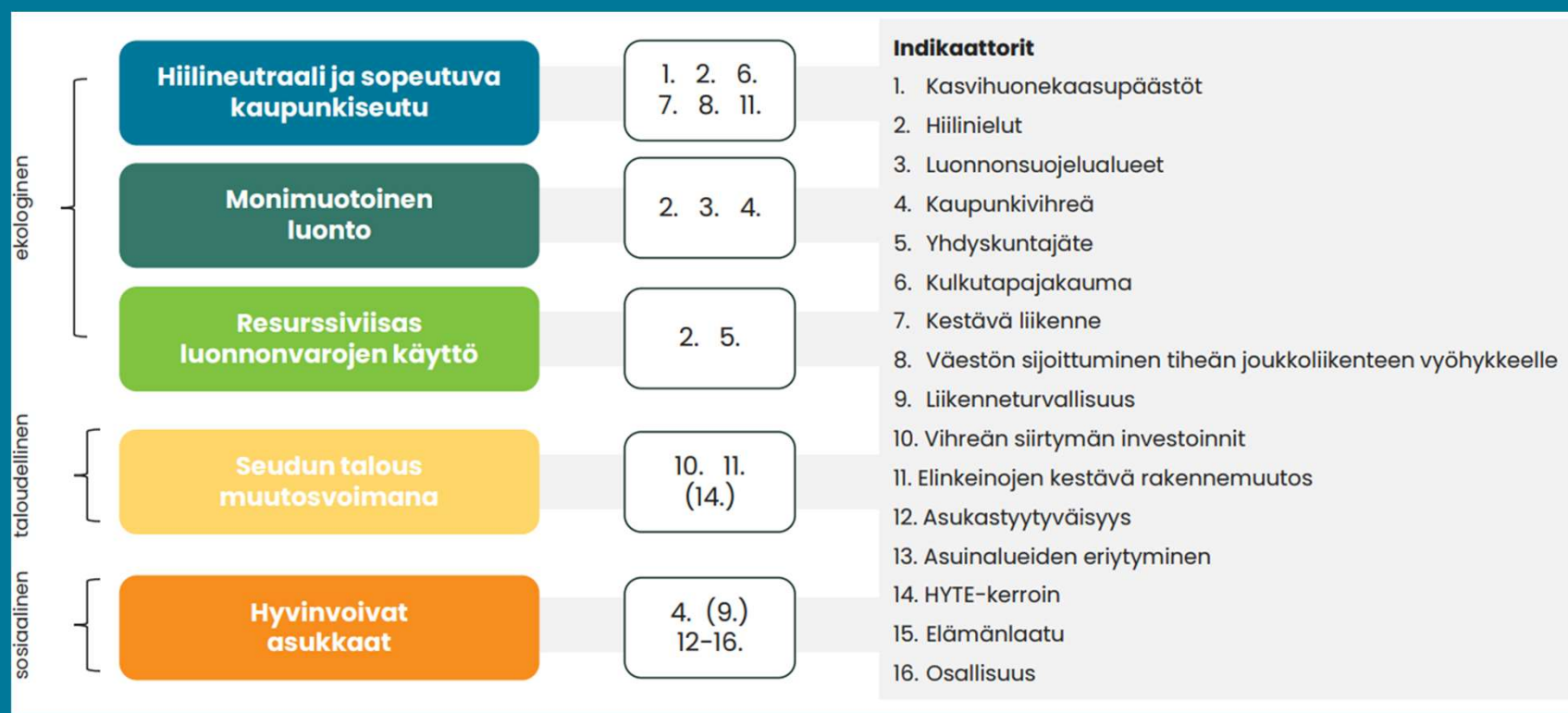

Tampereen 20 Vuotta
KAUPUNKISEUTU

Kestävän siirtymän tilannekuva

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Kestävän siirtymän indikaattorit

Tilannekuva 2025

Indikaattori (ja tunnuslukujen lähteet)	Tila*	Suunta*	Vertailussa*
1. Kasvihuonekaasupäästöt (Syke)			
2. Hiilinielut (Pirkanmaan liitto)			
3. Kaupunkivihreä (Scalco & Syke)			
4. Luonnonsuojelualueet (Syke)			
5. Yhdyskuntajäte (Pjhoj)			
6. Kulikutapajakauma (HLT)			
7. Kestävä liikenne (HLT)			
8. Väestö tiheän joukkoliikenteen vyöhykkeellä (Nysse)			
9. Liikenneturvallisuus (Tilastokeskus)			
10. Vihreän siirtymän investoinnit (EK)			
11. Taloudellisen toiminnan päästöintensiteetti (TK, Syke)			
12. Aasukastyytyväisyys (TKS)			
13. Asuinalueiden eriytyminen (TKS)			
14. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin (THL)			
15. Elämänlaatu (THL)			
16. Osallisuus (THL)			

1. Tila	ERIN- OMAINEN	HYVÄ	TYYYDYT- TÄVÄ	HUONO	ERITTÄIN HUONO
2. Suunta	NOPEASTI PARANEVA	PARA- NEVA	VAKAA	HEIKKE- NEVÄ	NOPEASTI HEIKKENEVÄ
3. Vertailussa	ERIN- OMAINEN	HYVÄ	TYYYDYT- TÄVÄ	HUONO	ERITTÄIN HUONO

Tampereen **20** *Vuotta*
KAUPUNKISEUTU

Kaupunkiseudun strateginen tilannekuva

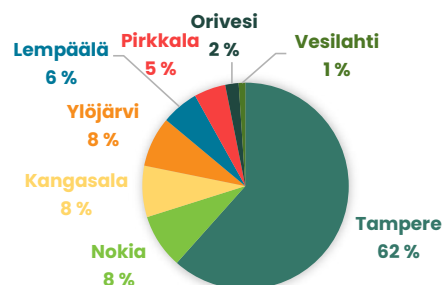
Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Kaupunkiseudun väkiluku 12/2025

Tampereen kaupunkiseudulla asui joulukuun 2025 lopussa noin 428 000* asukasta.

Asukkaista 61,6 % asui
keskuskaupungissa ja 38,4 %
kehyskunnissa.

KAUPUNKISEUDUN VÄESTÖN JAKATUMINEN
KUNTIIN 12/2025*

Tampereen kaupunkiseudun ja sen kuntien väkiluku 12/2025*

Alue	Väkiluku	Osuus koko seudun väkiluvusta
Kangasala	34376	8,0
Lempäälä	25036	5,9
Nokia	36551	8,5
Orivesi	8856	2,1
Pirkkala	21379	5,0
Tampere	263526	61,6
Vesilahti	4537	1,1
Ylöjärvi	33657	7,9
Kehyskunnat	164392	38,4
Kaupunkiseutu	427918	100,0

22.1.2026

Lähde: Tilastokeskus: Väestön ennakkotilasto, 2025

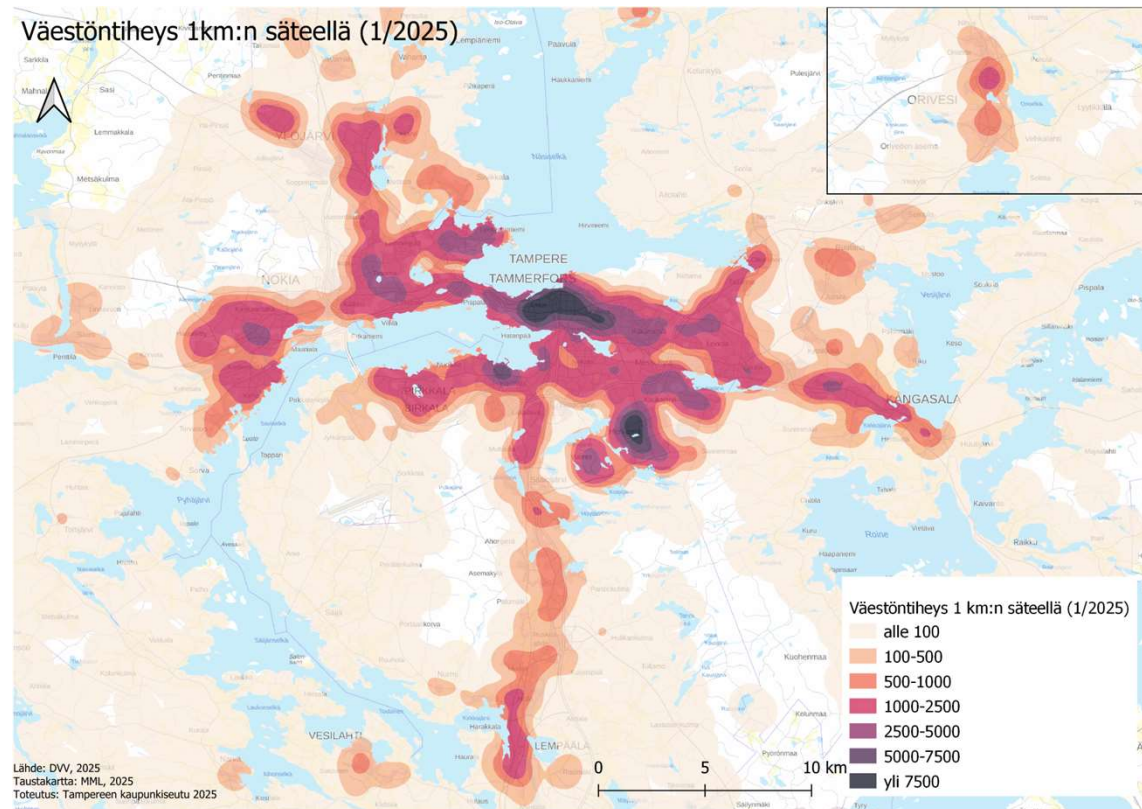
*Tieto on ennakkotieto

Kaupunkiseudun väestö yhdyskuntarakenteessa

Kaupunkiseudun asukkaista noin 94 % asuu kaupunkialueeksi luokiteltavalla alueella (vrt. koko maa 73 %).

Seudun tiheimmät väestökeskittymät sijoittuvat Tampereen keskustaan sekä Hervantaan, joissa väestötiheys ylittää 7500 asukasta neliökilometrillää.

Koko seudun väestötiheys on 105 asukasta/km² ja seudun keskustaajaman väestötiheys 1293 asukasta/km².

22.1.2026

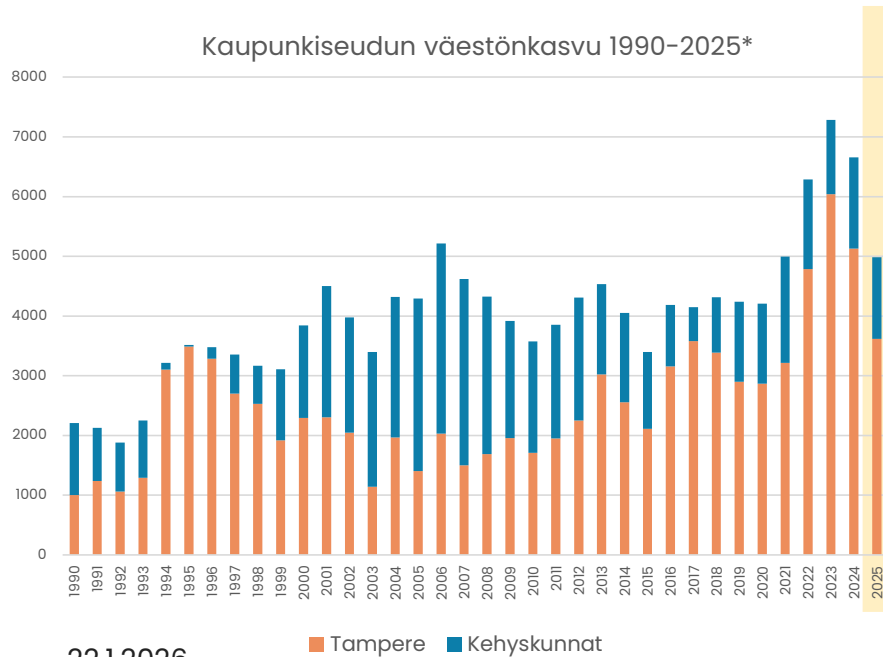
Lähteet: Digi- ja väestötietovirasto, 2025; Tilastokeskus 2025

Kaupunkiseudun väestönkasvu

Seudun väestönkasvu on keskittynyt viime vuosina Tampereelle: Vuosina 2023 ja 2024 Tampere ylsi yli 2 %:n vuosikasvuun.

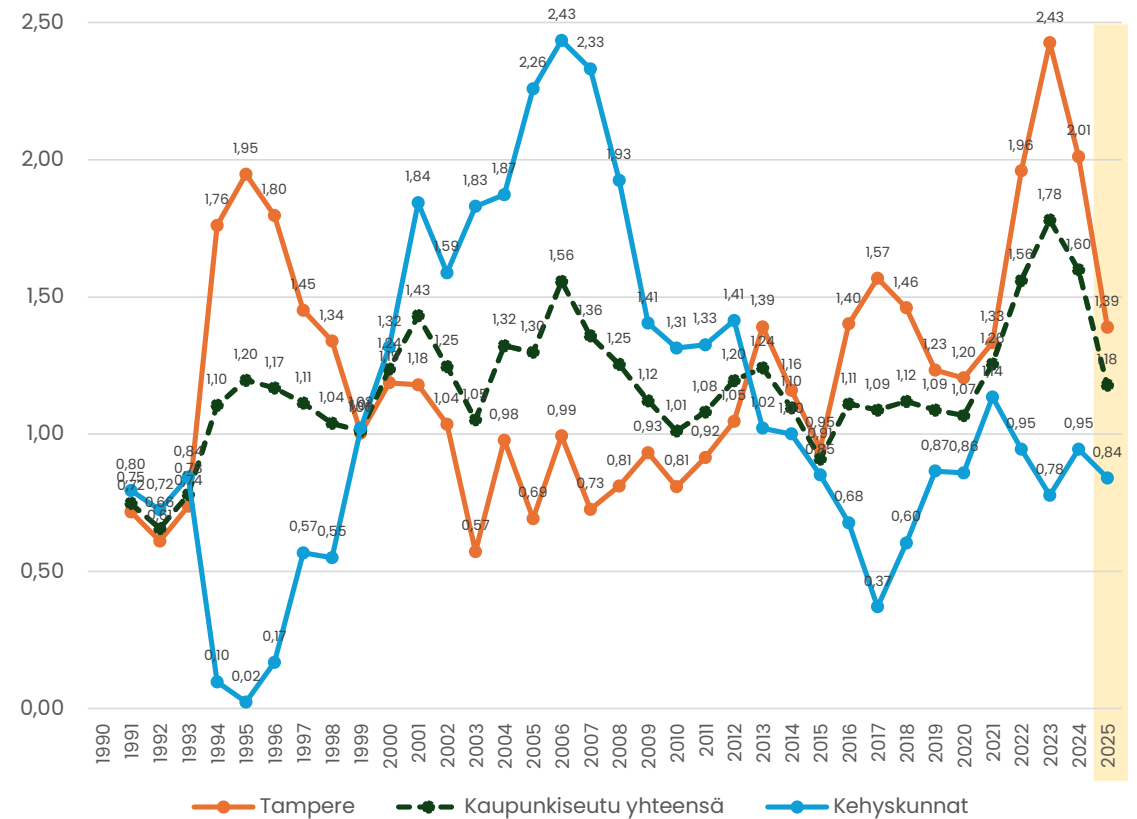
Kehyskunnat ottivat vastaan suuremman osan kasvusta 2000-luvulla, mutta 2010-luvulta lähtien keskuskaupunki on kasvanut kehyskuntia nopeammin.

Vuonna 2025 väestönkasvu näyttää ennusteen mukaan palaavan ennätysvuosien 6000–7000 kasvulukemista noin 5000 asukkaan vuosikasvuun.

Lähde: Tilastokeskus, väestörakenne, väestön ennakkotilasto 2025

Tampereen, kehyskuntien ja koko kaupunkiseudun väestönkasvu (%) 1991–2025*

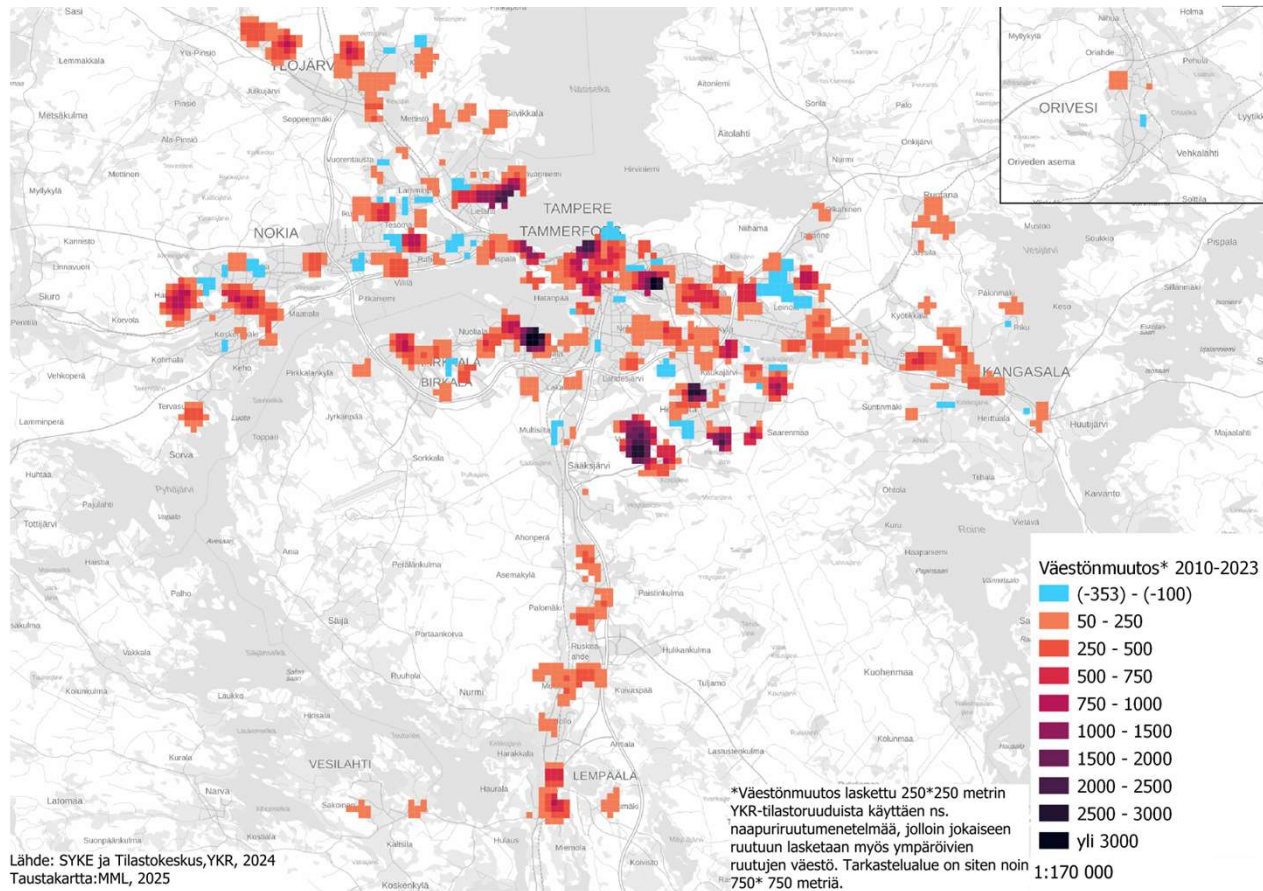
*Vuosi 2025 on ennuste, joka perustuu ennakkotietoihin 9/2025 ja viimeisen viiden vuoden kuukausittaiseen väestönkehitykseen

Väestönkasvun sijoittuminen

Väestönkasvu on sijoittunut yhdyskuntarakenteessa vahvasti keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle. Suurimmat väestönkasvun keskittymät sijaitsevat nykyisillä tai tulevilla raitiotievyöhykkeillä Tampereen keskustassa, Kalevassa, Hervannassa, Niemenrannassa sekä Härmälänrannassa. Myös Vuores on rakentunut tarkasteluvälillä lähes tyhjästä alueesta yli 8000 asukkaan kaupunginosaksi.

Kehyksenissä kasvu on keskittynyt kuntakeskuksiin, sekä varsinkin Kangasalan, Lempäälän ja Pirkkalan osalta joukkoliikennevyöhykkeelle. Nokialla väestönkasvun keskittymänä erottuu keskustan lisäksi Harjuniityn alue ja Ylöjärvellä taas Metsäkylän alue.

Väestönmuutos yhdyskuntarakenteessa 2010-2023

22.1.2026

Lähde: SYKE ja Tilastokeskus, YKR, 2024

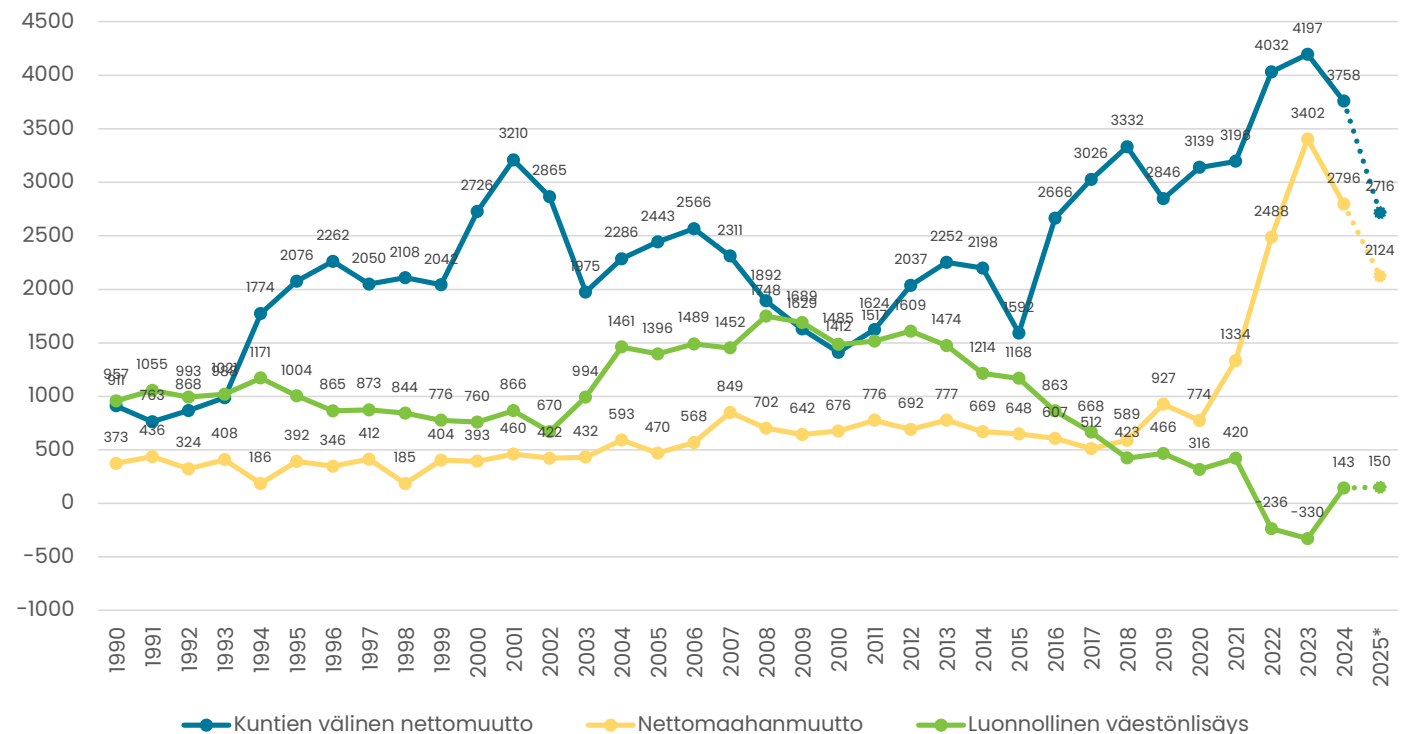
Väestönkasvun osatekijät

Kaupunkiseudun väestönkasvun merkittävien osatekijä on ollut maan sisäisestä muuttoliikkeestä saatava muuttovoitto. Kotimaasta tulevan muuttovoiton ennätysvuosia ovat olleet erityisesti vuodet 2022–2024. Vuonna 2025 muuttovoitto näyttää palaavan 2010-luvun loppupuolen lukemiin.

Maahanmuuton rooli väestönkasvussa on kasvanut merkittävästi vuosien 2022–2024 aikana. Myös vuonna 2025 maahanmuutosta tuleva kasvu näyttää pysyvän korkealla tasolla, joskin heikompana kuin vuosina 2022–2024.

Luonnollinen väestönlisäys, eli syntyneiden ja kuolleiden määrän erotus, painui negatiiviseksi vuosina 2022–2023, mutta on noussut positiiviseksi vuonna 2024 ja näyttää pysyvän samalla tasolla myös vuonna 2025.

Väestönmuutoksen osatekijät Tampereen kaupunkiseudun kasvussa 1990–2025*

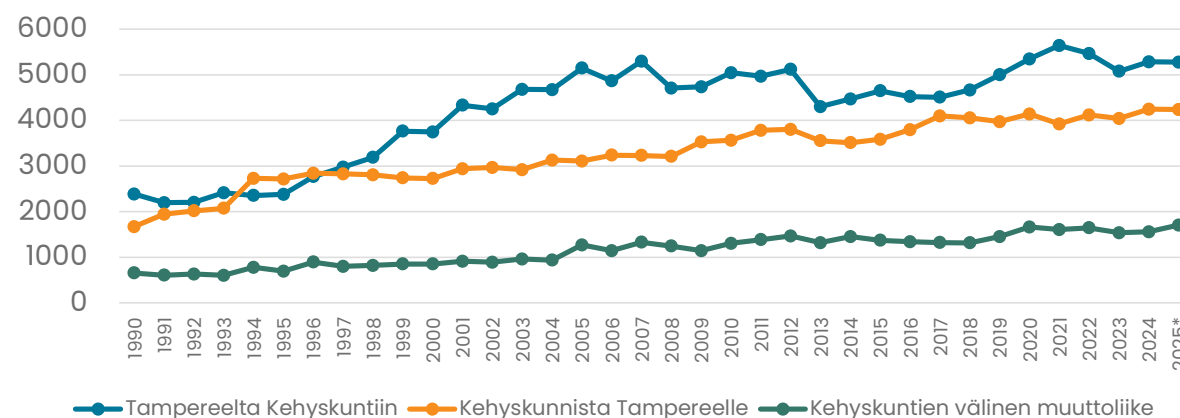
*Vuosi 2025 on ennuste, joka perustuu ennakkotietoihin 9/ 2025 ja viimeisen viiden vuoden kuukausittaiseen väestönkehitykseen

Seudun sisäinen muuttoliike

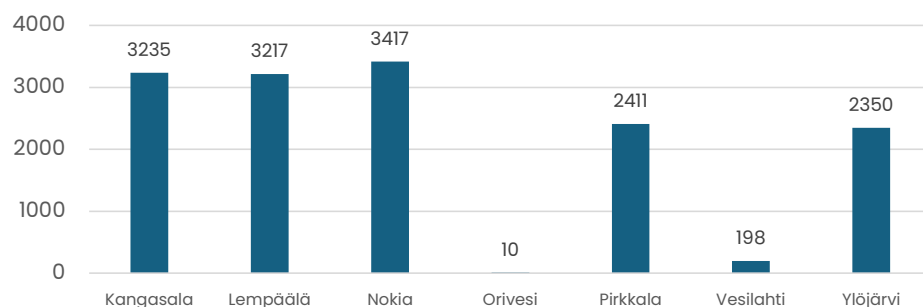
Vaikka väestönkasvu on keskittynyt viime vuosina keskustaupunkiin, on muuttoliike Tampereelta kehyskuntiin myös kasvanut, erityisesti 2010-luvun alusta. Huippuvuosi kehyskuntiin muutossa nähtiin vuonna 2021.

Kehyskunnista muuttovoittoa seudun sisäisestä muuttoliikkeestä ovat saaneet erityisesti Kangasala, Lempäälä ja Nokia. Vuosina 2024–2025 muuttovoittoa kehyskunnista ovat keränneet erityisesti Nokia ja Kangasala.

Seudun sisäinen muuttoliike 1990–2025*

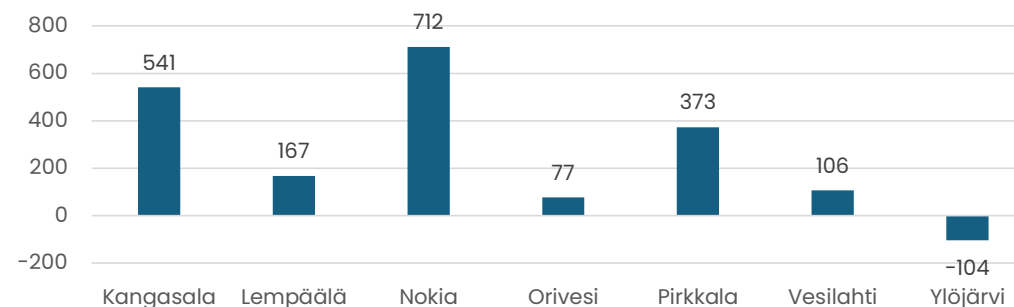

Kehyskuntien muuttovoitto seudun sisäisessä muuttoliikkeessä 2010–2023

22.1.2026

Kehyskuntien muuttovoitto seudun sisäisessä muuttoliikkeessä 2024–2025 (9/2025 mennessä)

Joukkoliikenteen matkamäärät 2013–2024

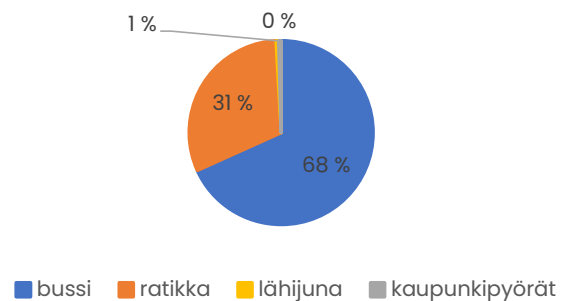

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

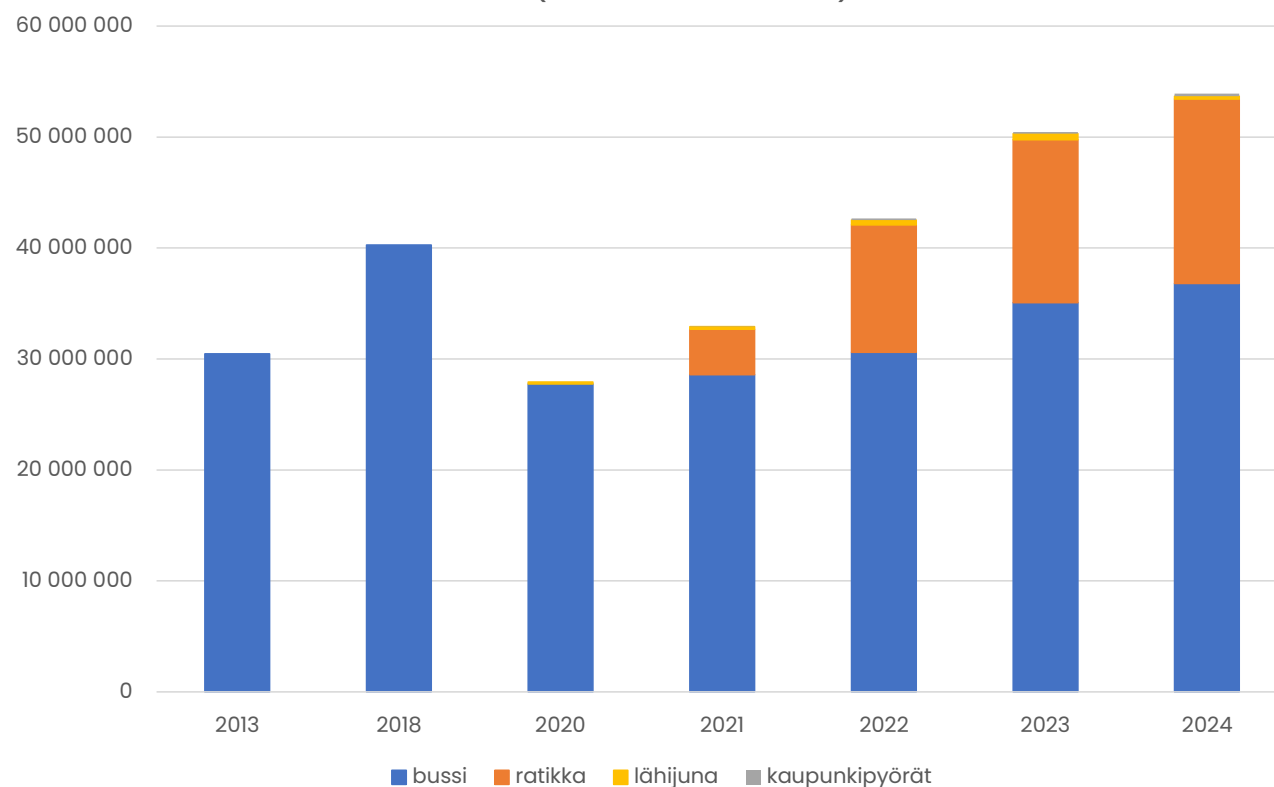
Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteessä tehtiin noin 54 miljoonaa matkaa vuonna 2024. Matkojen määrä on noussut vuodesta 2013 noin 24 miljoonalla.

Vuonna 2024 noin 58 % matkoista tehtiin linja-autolla ja 31 % ratikalla.

Joukkoliikenteen nousut kulkumuodoittain vuonna 2024

Joukkoliikenteen matkustajamäärät 2013–2024
(nousua vuodessa)

22.1.2026

Lähde: Nysse, Joukkoliikenne

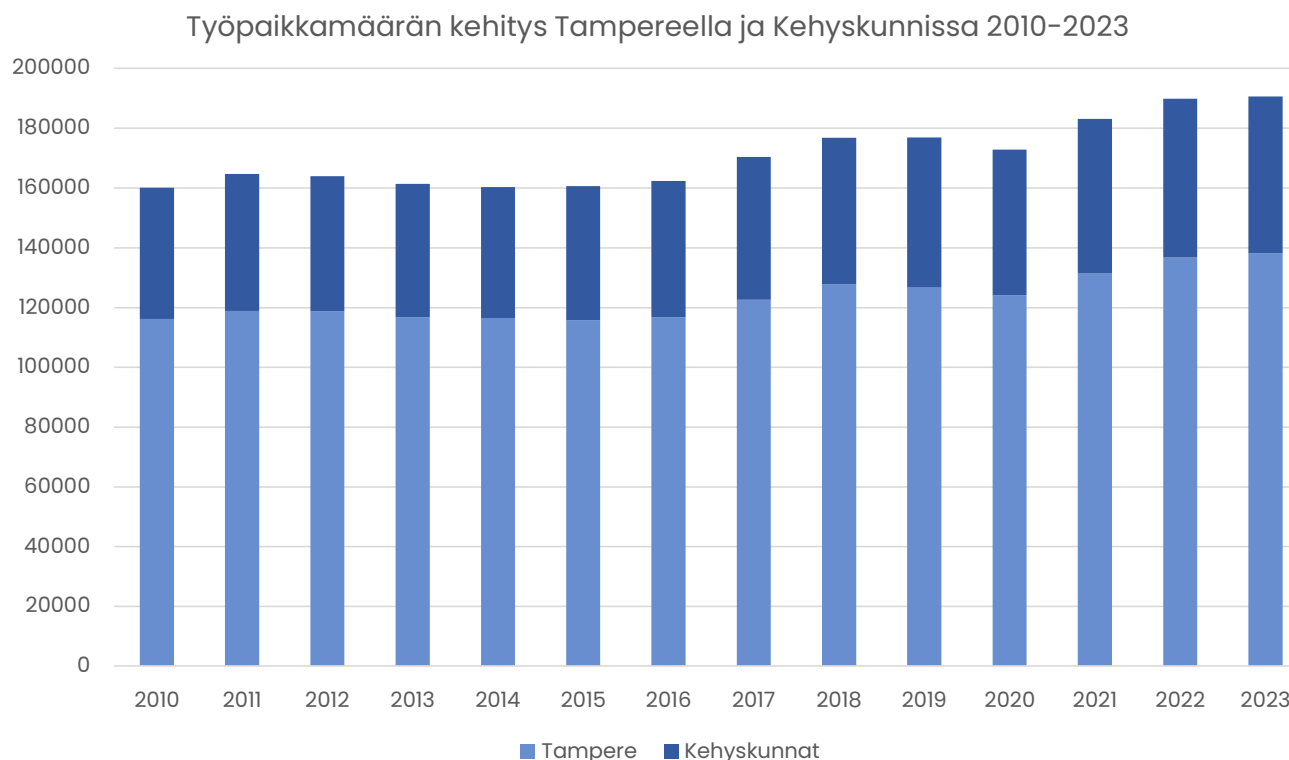
Työpaikkamäärän kehitys 2010–2023

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kaupunkiseudulla oli 190 619 työpaikkaa vuoden 2023 lopussa. Työpaikoista 72,5 % sijaitsi Tampereella. Keskuskaupungin osuus seudun työpaikoista on pysynyt lähes samana koko tarkastelujakson (72,4 % vuonna 2010).

Työpaikkojen määrä kasvoi vuodesta 2010 vuoteen 2023 noin 30 000 työpaikalla (+ 19 %). Työpaikkamäärän kasvu on sijoittunut vuosien 2017–2023 välille. 2010-luvun alkupuolella työpaikkamäärässä ei tapahtunut seudulla kasvua.

22.1.2026

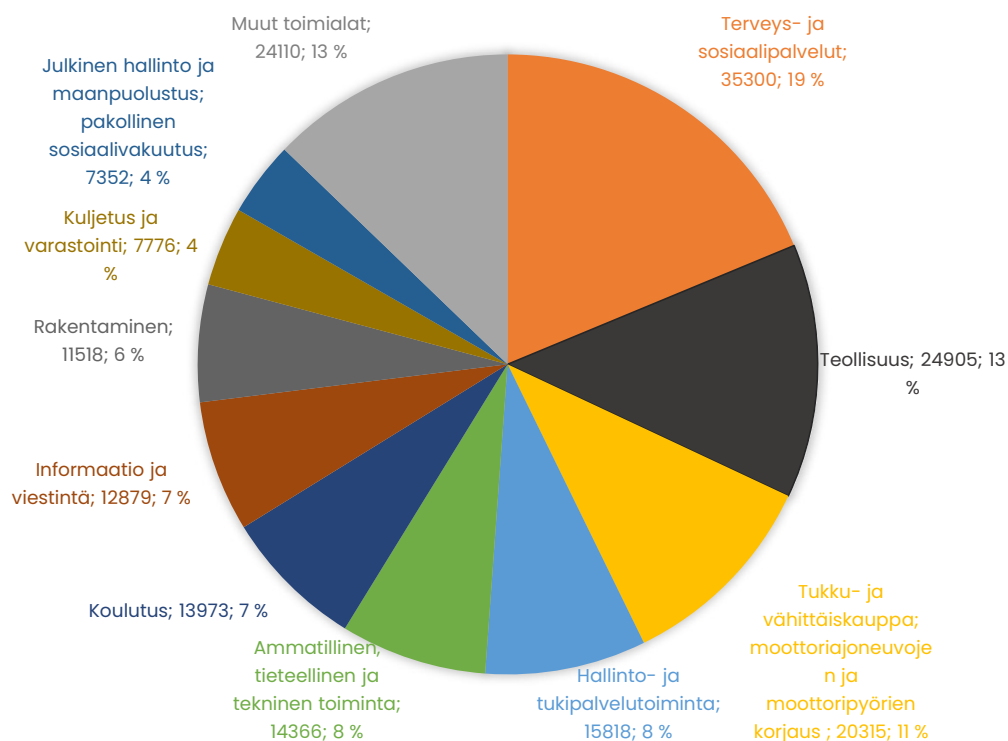
Lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti, 2025

Työpaikat toimialoittain 2010–2023

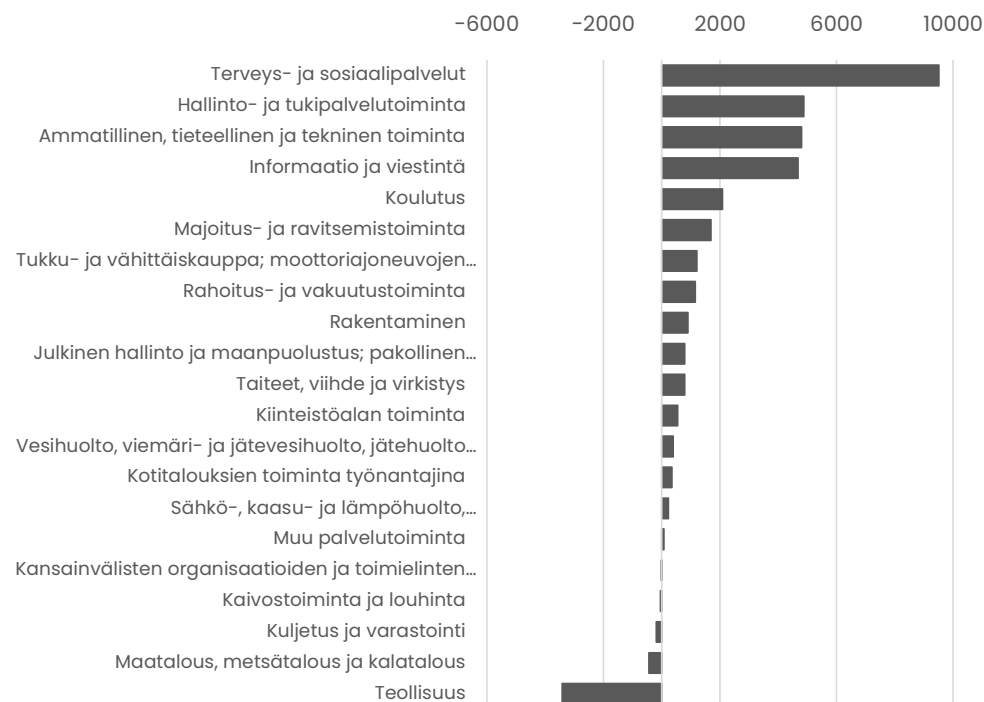

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

TYÖPAIKAT TOIMIALOITTAIN 2023

TYÖPAIKKAMÄÄRÄN MUUTOS 2010–2023 TOIMIALOITTAIN

22.1.2026

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti, 2025

Väestö, työpaikat ja työlliset 2010–2023

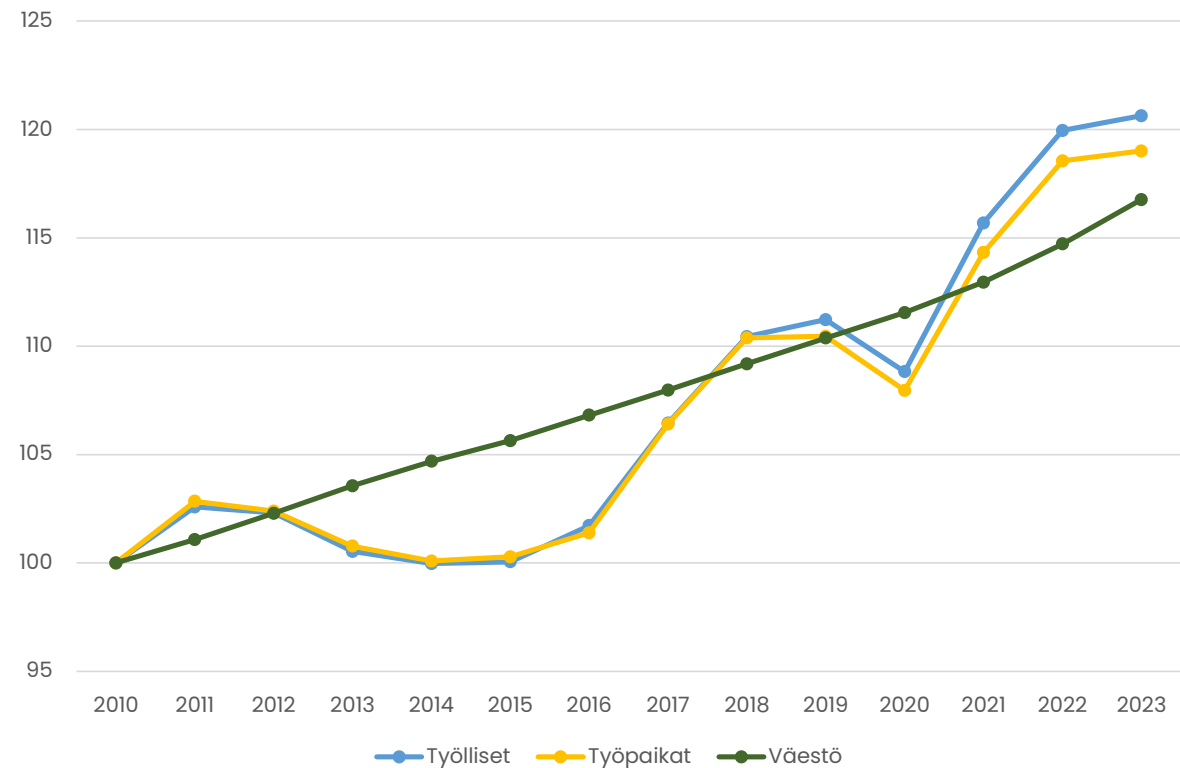

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Väestönkasvun sekä työpaikkojen ja työllisten määrän kasvun vertailu vuosien 2010–2023 välillä paljastaa väestönkasvun ja työmarkkinoiden kehityksen erilaisen logiikan:

- Seudun väestönkasvu on ollut tasaisen vahvaa läpi tarkastelujakson, joskin kiihtynyt vuosien 2022–2023 aikana.
- Työpaikkojen ja työllisten määrän kehitys on vaihdellut suhdanteiden mukaan.
- Työllisten määrä on kasvanut viime vuosina työpaikkojen määrää enemmän, mikä viittaa lisääntyneeseen työssäkäyntiin seudun ulkopuolelle.

Väestön, työpaikkojen ja työllisten määrän kehitys 2010–2023
(Indeksi 2010=100)

22.1.2026

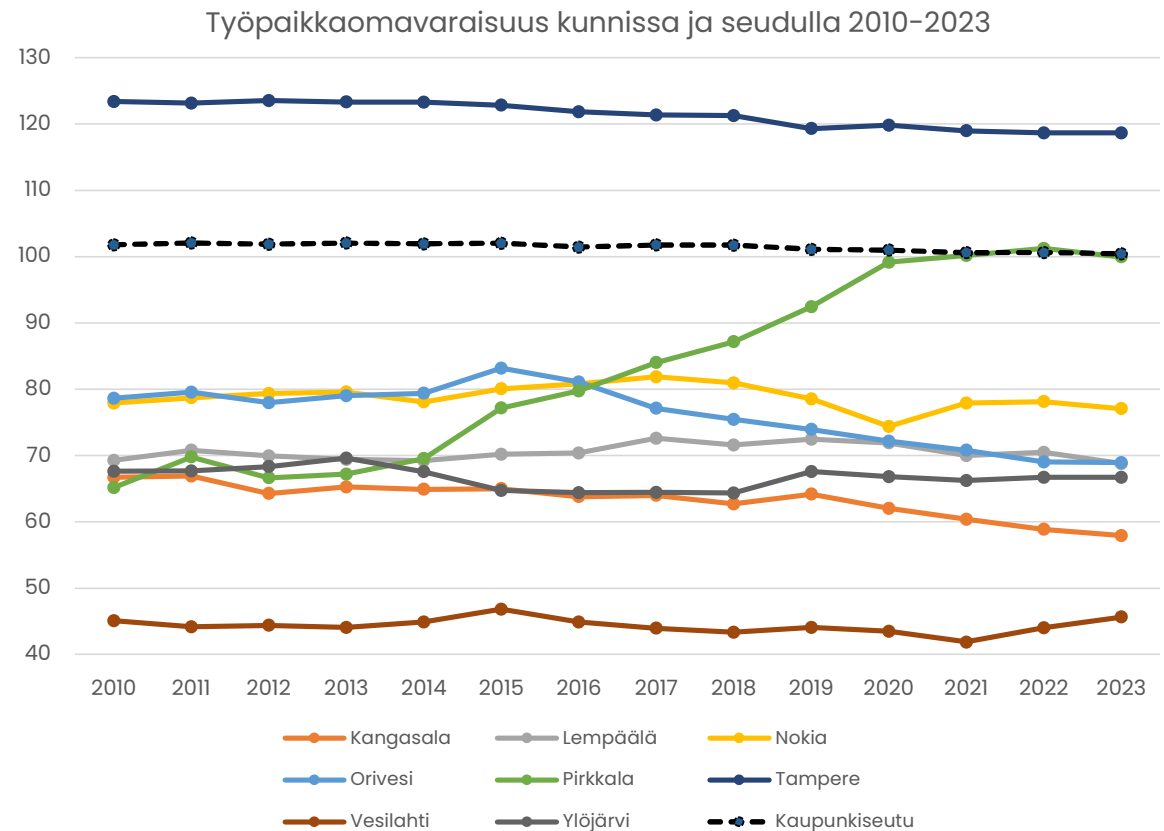
Lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti, väestörakenne, 2025

Työpaikkaomavaraisuus 2010–2023

Koko kaupunkiseudun työpaikkaomavaraisuus on pysynyt 2010-luvulta alkaen hieman yli 100 prosentissa.

Väestönkasvu on ollut työpaikkojen kasvua nopeampaa. Tämä on johtanut työpaikkaomavaraisuuden pieneen laskuun koko seudun osalta.

Kunnissa työpaikkaomavaraisuus on kasvanut ainoastaan Pirkkalassa, missä se oli vuonna 2023 noin 100 %.

22.1.2026

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti, väestörakenne, 2025

Kaupunkiseudun sisäinen työssäkäynti 2023

Tampereen
KAUPUNKISEUTU

Kaupunkiseudun sisäisen pendelöinnin suurimmat virrat kulkevat kehyskunnista Tampereelle. Määrällisesti eniten pendelöidään Kangasalta Tampereelle. Tampereelta pendelöidään puolestaan eniten Pirkkalaan ja toiseksi eniten Nokialle.

Vuodesta 2010 vuoteen 2023 selvästi eniten on kasvanut Nokialta ja Tampereelta Pirkkalaan suuntautuva pendelöinti. Myös Nokialle Ylöjärveltä ja Tampereelta suuntautuva pendelöinti on ollut selvässä kasvussa.

Tampereen kaupunkiseudun sisäinen pendelöinti: 10 yleisintä pendelöintisuuntaa vuonna 2023

Pendelöintisuunta	2023
Kangasala-Tampere	7500
Ylöjärvi-Tampere	6836
Nokia-Tampere	6384
Pirkkala-Tampere	5308
Lempäälä-Tampere	5270
Tampere-Pirkkala	3545
Tampere-Nokia	2851
Tampere-Ylöjärvi	2445
Tampere-Kangasala	2069
Tampere-Lempäälä	1906

Tampereen kaupunkiseudun sisäinen pendelöinti: 10 eniten kasvanutta (%) pendelöintisuuntaa 2010–2023

Pendelöintisuunta	Muutos 2010–2023	Muutos % 2010–2023
Nokia-Pirkkala	424	125,4
Tampere-Pirkkala	1954	122,8
Ylöjärvi-Nokia	341	68,9
Tampere-Nokia	919	47,6
Tampere-Lempäälä	495	35,1
Nokia-Tampere	1221	23,6
Lempäälä-Tampere	898	20,5
Kangasala-Tampere	1231	19,6
Tampere-Ylöjärvi	364	17,5
Pirkkala-Tampere	758	16,7

22.1.2026

Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti, 2025

Keskeiset nostot

- **Viime vuodet ovat olleet kaupunkiseudulla voimakkaan väestönkasvun aikaa.**
 - Tulomuutto muualta Suomesta on kasvanut edelleen.
 - Maahanmuuton merkitys on korostunut, erityisesti vuosina 2022–2024.
 - Luonnollinen väestönlisäys on ollut negatiivista tai vähäistä. Ikärakenteen ja matalan syntyvyyden vuoksi luonnollinen väestönlisäyksen kautta tuleva kasvu lienee tulevinakin vuosina hyvin rajallista.
 - Vuonna 2025 väestönkasvu on laskenut ennätysvuosista 2010-luvun loppupuolen tasolle. Kasvun hiipumisen syynä on vähentynyt maan sisäinen muuttovoitosta ja vähentynyt maahanmuutosta.
- **Kaikki kunnat ovat kasvaneet, Tampere vahvimmin.** Keskuskaupunki on vastaanottanut suuren osan seudun kasvusta, erityisesti 2010-luvun puolivälistä alkaen. Kehyskunnat ovat saaneet merkittävää muuttovoittoa seudun sisäisestä muuttoliikkeestä.
- **Yhdyskuntarakenteessa kasvu on sijoittunut tavoitteiden mukaisesti.** Keskustat, joukkoliikennevyöhyke ja erityisesti raitiotien varsi ovat saaneet kasvua. Joukkoliikenteen matkamäärät ovat kasvaneet voimakkaasti.
- **Kaupunkiseudun työpaikkaomavaraisuus on seututasolla noin 100%. Työpaikkaomavaraisuus on kuitenkin hienoisessa laskussa,** mikä johtuu työllisten määrän työpaikkojen määrää nopeammasta kasvusta.
- **Työssäkäynti erityisesti Uudellemaalle on kasvanut 2020-luvulla.** Tämä voi osaltaan selittää seudun väestönkasvua: yleistyneet etätyöt ovat johtaneet tilanteeseen, jossa Tampereen kaupunkiseutu valikoituu asuinpaikaksi entistä useammin, vaikka työpaikan sijainti olisikin seudun ulkopuolella.

Tampereen **20** *Vuotta*
KAUPUNKISEUTU

Koonti kuntastrategioista

Kangasala | Lempäälä | Nokia | Orivesi | Pirkkala | Tampere | Vesilahti | Ylöjärvi

Yhteinen ydinteema strategioissa on asukkaiden hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja kestävän kasvun edistäminen
– yhdessä tehden, vastuullisesti ja tulevaisuuteen katsoen.

Laadukkaat palvelut ja elinympäristö

Panostus varhaiskasvatukseen, opetukseen, vapaa-aikaan ja turvalliseen arkeen.

Vetovoima ja pitovoima

Kunnat tavoittelevat houkuttelevuutta asuin-, yritys- ja vierailupaikkana.

Osallistava ja avoin toimintakulttuuri

Päätöksenteon avoimuus ja kuntalaisten osallistaminen ovat keskiössä.

Kestävä kasvu ja talous

Strategioissa painotetaan kestävää kehitystä, talouden tasapainoa ja ilmastotyötä.

Hyvinvointi ja yhteisöllisyys

Kaikki kunnat korostavat asukkaiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Tekoälyn tekemä yhteenveto Tampereen, Nokian, Lempäälän, Ylöjärven ja Vesilahden strategioista.

Yhteenvedosta puuttuvat Kangasalan, Pirkkalan ja Oriveden strategiat, jotka ovat vielä valmistelussa.

Tampereen **20** *Vuotta*
KAUPUNKISEUTU

KIITOS.